

V Pg 2048/2008

III Ips 57/2010

PREJETO

19-02-2013

PREJETO

19-02-2013

VIŠJE SODIŠČE V LJUBLJANI

VRHOVNO SODIŠČE
REPUBLIKE SLOVENIJE

OKROŽNO SODIŠČE V LJUBLJANI	
GLAVNA PIŠARNA	
Prejeto: 12-02-2013	Priloge: 3
Sprejeto:	

SODBA

V IMENU LJUDSTVA

Vrhovno sodišče Republike Slovenije je v senatu, ki so ga sestavljali vrhovni sodniki Vladimir Balažic, kot predsednik, ter Franc Testen, dr. Mile Dolenc, dr. Miodrag Đorđević in mag. Rudi Štravs, kot člani,

v gospodarskem sporu tožeče stranke: **1. R & V trgovina in proizvodnja, d.o.o.**, Dunajska cesta 101, Ljubljana, **2. BOŠTJAN VOVK**, Erjavčeva cesta 4, Ljubljana, **3. SVET 100, svetovanje in storitve, d.o.o.**, Celovška cesta 150, Ljubljana (tretja tožnica je bila po podatkih poslovnega registra izbrisana 22. 12. 2009; pravna prednica tretje tožnice je bila: GIZMO, investiranje, posredništvo, svetovanje, trgovina, d.o.o., Ljubljana, Čebelarska ulica 7, Ljubljana, pri čemer je bila pravna prednica po podatkih poslovnega registra izbrisana 4. 6. 2009; pravna naslednica tretje tožnice je bila: K - FIN, naložbe in nepremičnine, d.d., Celovška cesta 150, Ljubljana, pri čemer je bila pravna naslednica po podatkih poslovnega registra izbrisana 30. 7. 2012 na podlagi pravnomočnega sklepa o končanju stečajnega postopka) in **4. MARLES, NAČRTOVANJE IN GRADNJA SODOBNIH HIŠ IN INVESTICIJSKIH OBJEKTOV d.d.**, Limbuška cesta 2, Limbuš, ki jo (prvo do četrto tožnico oziroma tožnika) zastopa Odvetniška družba Martelanc o.p., d.o.o. iz Ljubljane, zoper toženo stranko: **KD Group, finančna družba, d.d.** (prej KD HOLDING, finančna družba, d.d.), Celovška cesta 206 (po podatkih poslovnega registra Dunajska cesta 63), Ljubljana, ki jo zastopa Stojan Zdolšek, odvetnik v Ljubljani,

zaradi ničnosti in izpodbojnosti sklepov skupščine tožene stranke (vrednost spornega predmeta 200.001,00 EUR),

o reviziji tožeče stranke zoper sodbo Višjega sodišča v Ljubljani I Cpg 889/2009 z dne 24. 2. 2010, v zvezi z odločbo Okrožnega sodišča v Ljubljani V Pg 2048/2008 z dne 7. 5. 2009,

na seji 22. januarja 2013

RAZSODILO:

- I. Reviziji se ugoti, sodba sodišča druge stopnje se spremeni tako, da se pritožba tožene stranke zoper odločbo sodišča prve stopnje zavrne in se odločba sodišča prve stopnje v izpodbijani 3. točki izreka potrdi.
- II. Tožena stranka mora v 15 dneh od vročitve te sodbe povrniti tožeči stranki njene stroške postopka v znesku 14.975,95 EUR z zakonskimi zamudnimi obrestmi, ki tečejo od prvega naslednjega dne po izteku roka za izpolnitev obveznosti, določenega v tej točki izreka, do plačila.

OBRAZLOŽITEV:

Dosedanji potek postopka

1. Tožeča stranka je izpodbijala del skupščinskega sklepa, s katerim je bilo odločeno o razporeditvi bilančnega dobička tožene stranke za leto 2007 med imetnike prednostnih in navadnih delnic. Sodišče prve stopnje je v delu, relevantnem za odločitev o reviziji, tožbenemu zahtevku na razveljavitev dela sklepa skupščine tožene stranke z dne 29. 8. 2008 ugodilo (3. točka izreka), medtem ko je sodišče druge stopnje pritožbi tožene stranke ugodilo ter odločbo sodišča prve stopnje spremenilo tako, da je tožbeni zahtevek zavrnilo (I.1. točka izreka). Sodišče druge stopnje je presodilo, da je statutarna strogost, na katero se pri interpretaciji določbe petega odstavka 176. člena ZGD-1 sklicuje tožeča stranka, z določbo tretjega odstavka 176. člena ZGD-1 prebita ter da tako lahko statut določi tudi drugačen obseg upravičenj imetnikov prednostnih delnic.
2. Zoper sodbo sodišča druge stopnje je tožeča stranka vložila revizijo zaradi zmotne uporabe materialnega prava (prvi odstavek 370. člena Zakona o pravnem postopku).
3. Postopek v tej zadevi se je pred sodiščem prve stopnje končal po uveljavitvi Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pravnem postopku – ZPP-D (Ur. l. RS, št. 45/2008), zato se po prvem odstavku njegovega 130. člena nadaljuje po novih predpisih.
4. Sodišče je revizijo vročilo toženi stranki, ki nanjo ni odgovorila.
5. Po podatkih poslovnega registra je bila družba K - FIN, naložbe in nepremičnine, d.d., pravna naslednica tretje tožnice, dne 30. 7. 2012 izbrisna iz sodnega registra na podlagi pravnomočnega sklepa o končanju stečajnega postopka. Ker je bila

pravna naslednica tretje tožnice izbrisana iz sodnega registra po opravi vseh revizijskih procesnih dejanj, je lahko Vrhovno sodišče ob smiselni uporabi drugega odstavka 207. člena ZPP odločilo o njeni reviziji kljub prekinitvi postopka iz razloga po 3. točki prvega odstavka 205. člena ZPP.

Ugotovljeno dejansko stanje

6. Sodišči prve in druge stopnje sta svojo odločitev oprli na naslednja pravno odločilna dejstva:
 - Drugi odstavek 6. člena spremenjenega statuta tožene stranke z dne 30. 8. 2007 določa, da kumulativne (v nadaljevanju tudi zbirne) participativne (v nadaljevanju tudi udeležbene) prednostne delnice dajejo imetniku pravico do prednostnega izplačila dividend pred izplačilom imetnikom navadnih delnic, in sicer v višini 1,67 EUR v kumulativnem obdobju petih let; v primeru izplačila dividend imetnikom navadnih delnic dajejo tudi pravico do izplačila dodatnih dividend v višini največ 1,67 EUR, tako da znaša v tem primeru skupna dividenda, ki jo prinaša delnica, največ 3,34 EUR.
 - Skupščina tožene stranke je s sklepom z dne 29. 8. 2008 odločila, da se del bilančnega dobička za leto 2007 v višini 889.819,42 EUR uporabi za izplačilo prednostnim delničarjem, in sicer za izplačilo fiksne dividende za leto 2007 v višini bruto dividende na prednostno delnico 1,67 EUR in za izplačilo dodatne dividende za leto 2007 v višini bruto dividende na prednostno delnico 1,67 EUR, tako da skupna bruto dividenda na prednostno delnico znaša 3,34 EUR, ter da se del bilančnega dobička v višini 19.264.608,00 EUR uporabi za izplačilo dividende navadnim delničarjem, s tem da bruto dividenda na navadno delnico znaša 7,20 EUR.

Revizijske navedbe

7. Tožeča stranka v reviziji izpostavlja, da prednostnih delnic ni mogoče vzporejati z obveznicami, predvsem pa ne udeležbenih prednostnih delnic, katerih del rizika do udeležbe na dobičku je v delu, ki se nanaša na udeležbeno dividendo, popolnoma izenačen z rizikom navadne delnice. Relevantno pravno vprašanje v konkretnem primeru naj bi bilo vprašanje obsega premoženjskih upravičenj udeležbenih prednostnih delnic in ne splošnih prednostnih delnic. V delu, kjer se dividenda med imetnike udeležbenih prednostnih delnic deli kot med navadne delničarje, naj bi bil obseg njihovih upravičenj urejen kogentno. Določba tretjega odstavka 176. člena Zakona o gospodarskih družbah (v nadaljevanju ZGD-1) naj bi prebijala statutarno strogost iz petega odstavka 176. člena ZGD-1 le glede prednostne dividende iz udeležbene prednostne delnice. Izpodbijani sklep skupščine tožene stranke, po katerem imetnikom navadnih delnic pripada več kot dvakrat višja dividenda na delnico kot imetnikom udeležbenih (in zbirnih) prednostnih delnic, naj bi bil nezakonit.

Presoja utemeljenosti revizije

8. Revizija je utemeljena.
9. Med pravnima strankama je sporno pravno vprašanje, ali mora kumulativna participativna prednostna delnica poleg prednostne dividende njenemu imetniku zagotoviti še navadno dividendo v enaki višini, kot se izplača imetnikom navadnih delnic, ali pa je lahko nasprotno navadna dividenda, do katere je upravičen imetnik kumulativne participativne prednostne delnice, določena na poljuben znesek.
10. Glede na pravice iz delnic se delnice delijo na navadne in prednostne delnice (prvi odstavek 176. člena ZGD-1). Navadne delnice so delnice, ki dajejo njihovim imetnikom pravico do udeležbe pri upravljanju družbe, pravico do dela dobička (dividende) in pravico do ustreznega dela preostalega premoženja po likvidaciji ali stečaju družbe (drugi odstavek 176. člena ZGD-1). Prednostne delnice so tiste delnice, ki zagotavljajo njihovim imetnikom poleg pravic iz drugega odstavka 176. člena ZGD-1 še določene prednostne pravice, na primer prednost pri izplačilu vnaprej določenih zneskov ali odstotkov od nominalne vrednosti delnic ali dobička, prednost pri izplačilu ob likvidaciji družbe in druge pravice, določene s statutom družbe (tretji odstavek 176. člena ZGD-1).
11. Iz zakonskega besedila torej izhaja, da prednostne delnice podeljujejo njihovim imetnikom vse pravice, ki jih imajo navadni delničarji, poleg tega pa še določene prednostne pravice.

Glede prednostnih pravic

12. Prednostne delnice se od navadnih delnic razlikujejo po tem, da dodatno zagotavljajo še določene prednostne pravice. Določba tretjega odstavka 176. člena ZGD-1 ne ureja kogentno, katere prednostne pravice morajo zagotavljati prednostne delnice. Zgolj primeroma našteva, katere prednostne pravice prednostne delnice lahko zagotavljajo. Na eksemplifikativno naštevanje prednostnih pravic prednostnih delnic kaže zakonodajalčeva uporaba izrazov "na primer" in "druge pravice". Obvezni minimum vsebine prednostnih pravic prednostnih delnic s tretjim odstavkom 176. člena ZGD-1 tako ni določen, zato je to vsebino treba določiti s statutom družbe. Da so prednostne pravice konkretne prednostne delnice predmet statutarne ureditve, neposredno izhaja tudi iz samega zakonskega besedila, ki govori o prednostnih pravicah, določenih s statutom družbe (tretji odstavek 176. člena ZGD-1).
13. V delniškem pravu velja načelo statutarne strogosti. Statutarna avtonomija delničarjev je močno omejena, saj lahko statut posamezna vprašanja, ki jih ureja zakon, uredi drugače samo, če zakon tako izrecno določa, oziroma lahko uredi

dodatna vprašanja le, če zakon teh vprašanj ne ureja celovito (drugi odstavek 183. člena ZGD-1). V zvezi s prednostnimi pravicami prednostnih delnic tretji odstavek 176. člena ZGD-1 ne določa njihove obvezne minimalne vsebine in jasno napotuje na njihovo statutarno ureditev, zato je upošteva drugi odstavek 183. člena ZGD-1 statutarno urejanje vsebine prednostnih pravic prednostnih delnic dopustno. Statut tako lahko med drugim določi, da prednostnim delničarjem pripada prednostna dividenda. V obravnavanem primeru statut tožene stranke določa, da imetnikom prednostnih delnic pripada prednostna dividenda, ki se izplača pred izplačilom imetnikom navadnih delnic, in sicer v višini 1,67 EUR v kumulativnem obdobju petih let. Ta statutarna določba je bila pri sprejemu izpodbijanega dela skupščinskega sklepa z dne 29. 8. 2008 spoštovana, saj je bilo v njem odločeno, da prednostnim delničarjem za leto 2007 pripada prednostna dividenda (v sklepu skupščine poimenovana kot fiksna dividenda) v bruto znesku 1,67 EUR na prednostno delnico.

14. Zakon v nadaljevanju 176. člena ZGD-1 v petem odstavku na primeru izplačila dividend pojasnjuje pojem tipične participativne prednostne delnice.¹ Ta določba je pojasnjevalne narave. V zvezi s prednostnimi pravicami prednostnih delnic zgolj upošteva možnost statutarne določitve prednostne dividende, ki jo daje tretji odstavek 176. člena ZGD-1. V ureditev prednostnih pravic prednostnih delnic iz tretjega odstavka 176. člena ZGD-1, ki napotuje na njihovo statutarno urejanje, peti odstavek tega člena ne posega.
15. Glede na navedeno je obrazložitev sodišča druge stopnje glede statutarne avtonomije pravilna (zgolj) v obsegu, ki se nanaša na statutarno ureditev prednostnih pravic prednostnih delnic.

Glede pravic, ki jih dajejo navadne delnice

16. Sodišče druge stopnje ni namenilo ustrezne pozornosti tistemu delu določbe tretjega odstavka 176. člena ZGD-1, iz katerega izhaja, da prednostne delnice zagotavljajo prednostnim delničarjem vse tiste pravice, ki jih navadnim delničarjem dajejo navadne delnice. Prednostne delnice tako zagotavljajo njihovim imetnikom tudi pravico do dela dobička (dividende), do katere so upravičeni imetniki navadnih delnic (druga alineja drugega odstavka 176. člena ZGD-1). Prednostni delničarji so torej upravičeni tudi do navadne dividende, ki gre imetnikom navadnih delnic. Navedeno pomeni, da kadar ima družba poleg navadnih delnic tudi prednostne delnice, se po razdelitvi statutarne urejene prednostne dividende preostanek dobička razdeli med imetnike vseh delnic, tako med imetnike navadnih delnic kot tudi med imetnike prednostnih delnic. Pri tem je

¹ Peti odstavek 176. člena ZGD-1: Udeležbena (participativna) prednostna delnica daje imetniku poleg prednostne dividende pravico do izplačila dividend, ki pripadajo imetnikom navadnih delnic v skladu s sklepom o uporabi dobička.

pri razdelitvi preostanka dobička treba upoštevati, da prednostne delnice s prednostno dividendo zagotavljajo zgolj prednostno izplačilo v višini prednostne dividende, ne pa tudi izplačila večje dividende, kot jo zagotavljajo navadne delnice.

17. Za rešitev spornega vprašanja v tej zadevi je ključno, ali je udeležba prednostnih delničarjev v preostanku dobička urejena kogentno, tako da prednostnim delničarjem pripada navadna dividenda v enaki višini kot navadnim delničarjem, ali pa je nasprotno višina udeležbe prednostnih delničarjev v preostanku dobička lahko predmet avtonomne statutarne ureditve.
18. Delitev dobička med delničarje ureja 231. člen ZGD-1. Ta določa, da se deleži delničarjev v bilančnem dobičku določijo v sorazmerju z njihovim deležem v osnovnem kapitalu (prvi odstavek 231. člena ZGD-1). Upošteva se načelo statutarne strogosti (drugi odstavek 183. člena ZGD-1) je določba prvega odstavka 231. člena ZGD-1 kogentna. Kogentnost ureditve izhaja tudi neposredno iz tretjega odstavka 231. člena ZGD-1, v skladu s katerim je drugačna udeležba delničarjev pri bilančnem dobičku dovoljena samo, če tako določa zakon ali statut v skladu z zakonom. Zakonodajalec pooblastila iz tretjega odstavka 231. člena ZGD-1 za delničarje delniške družbe ni izkoristil, ZGD-1 pa tudi na nobenem drugem mestu v zakonu ne določa, da bi lahko statut določil drugačen način razdelitve dobička. Kogentno ureditev delitve dobička je vseboval že stari Zakon o gospodarskih družbah (v nadaljevanju ZGD) vse od uveljavitve novele ZGD-F 22. 6. 2001 dalje (tretji odstavek 228.a člena ZGD), delniške družbe pa so morale uskladiti svoje statute z določbami novele v roku 18 mesecev, šteto od začetka poslovnega leta, ki se je začelo po uveljavitvi novele (prvi odstavek 136. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o gospodarskih družbah - ZGD-F).
19. Določba šestega odstavka 228. člena ZGD, ki je pred uveljavitvijo novele ZGD-F določala, da se v statutu lahko določi drugačen način razdelitve dobička, za presojo spremenjenega statuta tožene stranke z dne 30. 8. 2007 oziroma sklepa skupščine tožene stranke, sprejetega na podlagi tega statuta, nima nikakršnega pomena. Do datuma spremenjenega statuta (30. 8. 2007) oziroma sprejetja spornega sklepa skupščine (29. 8. 2008) so namreč potekali že vsi morebitni roki za uskladitev statuta z veljavno zakonodajo.
20. Glede na navedeno ZGD-1, tako kot že pred tem ZGD od uveljavitve novele ZGD-F 22. 6. 2001 dalje, ne dovoljuje statutarne določitve ključa delitve dobička med delničarje, ki bi odstopal od 231. člena ZGD-1. Kadar ima družba poleg navadnih delnic tudi prednostne delnice, se po razdelitvi statutarne urejene prednostne dividende preostanek dobička razdeli med vse imetnike navadnih in prednostnih delnic po istem ključu v skladu s prvim odstavkom 231. člena ZGD-1, torej v sorazmerju z deležem delničarjev v osnovnem kapitalu. V primeru

prednostnih delnic s prednostno dividendo bo določba prvega odstavka 231. člena ZGD-1 spoštovana tako, da se bo najprej razdelila prednostna dividenda iz prednostnih delnic, nato se bo (največ) do višine prednostne dividende razdelila dividenda iz navadnih delnic, v zadnji fazi pa se bo (morebitni) preostanek dobička razdelil med navadne in prednostne delnice v sorazmerju z deležem navadnih in prednostnih delničarjev v osnovnem kapitalu. Drugačno stališče sodišča druge stopnje (glede višine navadne dividende, ki pripada prednostnim delničarjem po razdelitvi statutarno urejene prednostne dividende) je zmotno.

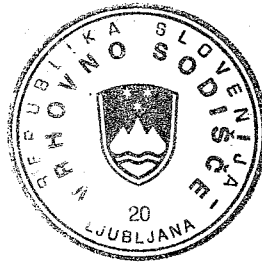
21. Določba petega odstavka 176. člena ZGD-1 je zgolj pojasnjevalne narave tudi v delu, ki se nanaša na pravico prednostnih delničarjev do navadne dividende (druga alineja drugega odstavka 176. člena ZGD-1 v zvezi s tretjim odstavkom 176. člena ZGD-1). Tudi v tem delu določba petega odstavka 176. člena ZGD-1 izhaja iz osnovne zakonske ureditve v drugem odstavku 176. člena, tretjem odstavku 176. člena in 231. členu ZGD-1 ter vanjo ne posega.
22. Revizijski očitke, da je delitev preostanka dobička med navadne in prednostne delničarje kogentno urejena, je tako utemeljen. Kogentnost delitve preostanka dobička po istem ključu med vse navadne in prednostne delničarje sicer ne izhaja iz določbe petega odstavka 176. člena ZGD-1 (kot zmotno nakazuje tožeča stranka v reviziji), temveč, kot je bilo že obrazloženo, iz 231. člena in drugega odstavka 183. člena ZGD-1.
23. V obravnavanem primeru se je po razdelitvi statutarno urejene prednostne dividende v višini 1,67 EUR na prednostno delnico preostanek dobička v skladu z izpodbijanem delom skupščinskega sklepa z dne 29. 8. 2008 razdelil med delničarje tako, da so prednostni delničarji prejeli še dividendo (v sklepu skupščine poimenovana kot dodatna dividenda) v bruto znesku 1,67 EUR na prednostno delnico, medtem ko so navadni delničarji prejeli dividendo v bruto znesku 7,20 EUR na navadno delnico. Sklep skupščine, ki na takšen način določa razdelitev preostanka dobička med navadne in prednostne delničarje, je v nasprotju s kogentno določbo prvega odstavka 231. člena ZGD-1, kar je zakonsko določen razlog za izpodbijanje sklepa skupščine. Sodišče druge stopnje bi moralo zato pritožbo tožene stranke zavrniti ter odločbo sodišča prve stopnje v izpodbijani 3. točki izreka potrditi iz razlogov, ki jih je navedlo Vrhovno sodišče v obrazložitvi.

Odločitev o reviziji

24. S tem je Vrhovno sodišče odgovorilo na revizijske navedbe tožeče stranke, ki so bile bistvene za odločitev.

25. Ker je Vrhovno sodišče ugotovilo, da je bilo materialno pravo zmotno uporabljeno, je reviziji ugodilo in spremenilo izpodbijano odločbo sodišča druge stopnje tako, kot je razvidno iz izreka (prvi odstavek 380. člena ZPP).
26. Na podlagi določbe prvega odstavka 154. člena ZPP v zvezi z drugim odstavkom 165. člena ZPP je Vrhovno sodišče odločilo, da mora tožena stranka tožeči stranki povrniti njene stroške postopka, ki so bili odmerjeni upoštevaje Zakon o sodnih taksah (ZST in ZST-1) in Odvetniško tarifo (v nadaljevanju OT). Priznani stroški odvetniškega zastopanja obsegajo stroške za tožbo, dve pripravljalni vlogi, narok, odgovor na pritožbo, revizijo, vse povečano za zastopanje več strank (9. člen OT), pisarniške stroške (13. člen OT) in davek na dodano vrednost. Vrhovno sodišče je priznalo tudi sodno takso za tožbo, sodbo in revizijo, ni pa priznalo priglašanih stroškov pisnih poročil strankam, ker ne gre za samostojne storitve, ki ne bi bile zajete že v drugih tarifnih številkah.

Ljubljana, 22. januar 2013

Predsednik senata:
Vladimir Balazic, l.r.

Ta prepis je soglasen z izvornikom.
Podpis pristojnega delavca sodišča: